

„Мисълта се ражда в мисленето и искрено и вярно привързаният към истината дух не може предварително да знае накъде ще го отведат търсенията му.”

Мигел де Унамуно

Размисли за Тайната

Веднъж попитах своя Майстор на стол къде да търся отговора на въпроса си, защо усещам по различен начин различните масонски тайни. Защо ми е трудно да избистря за себе си единно понятие по този толкова важен въпрос? А той ми отговори: „В масонството има малка и голяма тайна – помисли върху това!”. След няколко интересни дискусии в нашата ложа реших окончателно, че когато пиша по този толкова вълнуващ въпрос трябва да отдам заслужено внимание и на двата вида тайна, но едната от тях задължително трябва да изписвам с главни букви.

Тайната като човешко творение (малка тайна)

Тайната, като нормативно понятие на масонството е нещо изключително важно за движението. Масонството е тайно общество и затова опазването на тайните му гарантира неговите основни характеристики като обществено явление. Фактите, обстоятелствата и действията, обект на правното понятие масонска тайна са изчерпателно изброени именно в Landmarks, които маркират границите, в които има и извън които няма масонство. На тайната са посветени Landmarks №12 и №17. Анализът на тези текстове показва недвусмислено, че тук става дума за определена информация, която става достъпна за членовете на ордена, която трябва да бъде опазена от онези, които не са стигнали до нея по надлежния за организацията ред. В този смисъл тайната е важен помощник на В. А. Вс. при поставянето на завеса между профанския и масонския свят и значим фактор за гарантиране неприкосновеността на масонското пространство. Тя е израз на привилегиата на приетия в това общество да знае определени факти и да участва в определени действия, която е корелативно свързана със задължението и отговорността да ги опази от непосветения.

Нека разгледаме същността на този вид тайна в общочовешките понятия, от гледната точка на онзи, който е извън храма и какво се променя в разбирането и усещането му, когато се опира на масонската подкрепа и мъдрост.

Според определението, дадено в българския тълковен речник – тайната е „това, което се пази да не се узнае от другиго”. Тълкувайки този текст трябва да признаем очевидния факт, че тайната е едно особено качество, което придаваме на информацията, за да я скрием и защитим от другите хора. Така определената скрита информация не изчезва нито се изменя в същността си, а при разкриването си губи едно придадено ѝ от човека свойство. В този смисъл тайната е конкретно явление, което се появява и изчезва безкрайно.

Ако разглеждаме тайната единствено като качество на информацията, ще достигнем до извода, че тя е нещо нетрайно и доста беззащитно. Не случайно тайната е прецизно дефинирано понятие именно в законови и други нормативни актове и системи. Тайната се определя в правните норми, за да се задейства съответния регулативен

механизъм, който да я защити. Примерите са много - държавна тайна, тайна на кореспонденцията, и др.

Това прави проявите форми на тайната многобройни и многообразни, често свързани с процеса на регулиране на обществените отношения, както и с личната свобода на всеки човек да крие нещо от другите. Така понятието тайна не е единно понятие, то се мени през различните исторически периоди в развитието на човечеството и, при това, единствено и само по волята на човека.

Тайната е едно от най-сложните човешки творения - веднъж създадена, тя се откъсва от първоизточника си и заживява свой собствен живот. Както всяко друго създание, така и тайната, независимо от факта, че е плод на съзидателната сила на повисше същество, се появява в нашия свят с иманентната за всичко живо, малка, но реална, по отношение на твореца, свобода. Така тя поражда изобилие от последици в обективната действителност и оказва особено влияние върху съдбите на свързаните с нея хора. Точно така, както човекът, сътворен от Бога, се ражда и живее с ограничената, но безспорно съществуваща свободна възможност да променя заобикалящата го реалност.

Тайната, обаче, по подобие на своя създател – човека - се появява в света на хората с неизбежното жестоко предначертание да умре. Тя умира, превръщайки се в знание. Точно така, както човекът умира, за да се роди отново.

Обусловено от природната необходимост за баланс, всяко явление се появява заедно със своята противоположност, която върви към него, за да заеме мястото му – така, както светлината се приближава към нощта за да я превърне в ден. С раждането на тайната, се ражда и смъртния ѝ враг – стремежът за разкриването ѝ (антитайната).

Последната може да се прояви като просто любопитство или жажда за знания, но винаги е действие или резултат от действие единствено и само на човека! При това смисълът на съществуването на антитайната е да преследва тайната с единствената безкомпромисна и непреклонна цел да я унищожи. Това е страшен враг! Тук преговорите на помагат! Нищо не може да го накара да спре – той живее, за да убива тайната.

И така, в продължение на много години, в историята на човешката цивилизация, се води война, между тайната и антитайната. Тя протича във всички сфери на личния и обществен живот на хората. Има толкова лични, семейни, племенни, организационни, ритуални и други тайни, чието разкриване или ревностно пазене води до многообразни и многобройни последици в живота на тези, които са свързани с тях.

Това е една многовековна борба с променливо надмощие, която не спира и до днес. Има тайни на повече от десет хиляди години (например еливсинските мистерии), неразкрити до днес, и такива, които умират още при раждането си - ежедневието в профанския ни живот е изпълнено с тайни-еднодневки, резултат от егоцентричния ни стремеж да опазим нещо само за себе си.

Погледнат отгоре този хилядолетен антагонизъм наподобява ловно преследване, в което беззащитната тайна бяга от активния кръвожаден хищник – антитайна, който иска да се нахрани с нея. Не рядко, обаче поставена в екстремна ситуация, при отбрана, подобно на дивото животно, за което ловуват и го притискат в предсмъртна безизходица, тайната може да бъде безмилостна и много жестока. Така в тази война

жертви стават често не само тайните, но и много хора. Неизброими са случаите на разрушено щастие, вследствие на разкриването или ненужното създаване или пазене на човешка тайна.

Естествено, когато има война има и оценки за това кой е добър и кой лош. Тук възникват толкова много въпроси: Кой е носител на справедливата кауза - тайната или нейния антипод? Кой от двамата врагове е възплъщение на злото? Справедливо ли е това, че човешката тайна е най-често използвания инструмент на властта, а не рядко основание и оправдание на насилието и терора? Как човекът е изгубил контрола върху своите творения до степен, че не само не може да спре тази война, а обикновено става нейна жертва?

Могат да се дадат безброй „правилни“ отговори на тези въпроси, нашите оценки са винаги „справедливи“, защото са относителни. При тях всички отговори са верни – просто всичко зависи от гледната точка!

Но само това ли е истината? Можем ли някой ден да открием обективно верните отговори на тези въпроси и на вечното: „ЗАЩО?“, очаквайки абсолютна изчерпателност? Т.е. можем ли да разкрием интимния замисъл на силата сътворила самите нас?

За да отговорим правилно на този въпрос ще трябва се издигнем духовно до степен, че да не разсъждаваме от човешката си гледна точка, на която неизменно е вътрешно присъщо качеството субективност. Това е невъзможно! Никога и по никакъв начин няма да можем това! Обаче можем да потърсим отговори с ясното съзнание, че това няма да е цялата истина, разбирайки, че нашите разгадки са стъпала по пътя - не и краят му!

Моят опит да си отговоря на тези въпроси ме отведе до следния библиейски текст: Лука 8, 17

„ И никой, като запали светило, не го покрива със съд,
нито го слага под леглото, а го слага на светилник,
за да видят светлината тия, които влизат.
Защото няма нещо тайно, което не ще стане явно,
нито нещо скрито, което не ще се узнае, и не ще излезе наяве.“

При тълкуването на тези думи от книгата на св. з. е добре да се предпазим от емоционалните и едностранни критерии, които биха ни дали понятията за добро и зло. Затова смятам, че не бива да изследваме въпроса кой от двамата врагове е носител на правилното и справедливото. Важен тук е фактът, че всяка човешка тайна, рано или късно се разкрива - това е неизбежно и важно да се случва. Този процес е безкраен и съставлява е една глобална закономерност. Поради своята полифонична същност и многообразни проявления тя може да бъде разгледана в различни аспекти.

За масонската философия, обаче, мисля, особен интерес представлява познавателната страна на този процес. Разкриването на определени тайни е път към знанието. Преди да ни се разкрие определено знание то е тайна и у всеки човек има антитайна с различна активност. Масонската братска среда, в която попада новоприетият от пр. (външния) свят и непривичните, силно въздействащи идеи и символи действат като катализатор на потребността за разгадаване на непознатото.

Веднъж влязъл в храма той среща великата масонската ТАЙНА, която заплашително и жестока категоричност иска от него ангажимент. Тук някои, може би, се отказват, но онзи, които има смелостта да направи решителната крачка разбира, че животът му завинаги е променен. Той вече не е същият и може да се наслаждава на новородената си вдъхновяваща потребност да разбере каква е тази вълшебна непонятност, за която другите бр. знаят, а той - не. Усеща как страхът от Нея и мрачната му нерешителност постепенно се преобразяват в желание и уверена готовност да се докосне до ТАЙНАТА и да вземе от Нея това, което неговата жадна за знания масонска душа копнее. Той вижда все по-ясно и усеща все по-силно, че онова, което преди, понякога го е ужасявало със своята неизвестност, сега, именно заради неизвестността си е нещо магнетично до неопикуемост. И вече няма никакви съмнения - той, за първи път в живота си, е стъпил на път, за чието съществуване до вчера не е подозирал. Път, който много може да го промени и да му даде просветление по толкова въпроси, които, неотдавна, безредно и отчаяно са се блъскали в главата му без отговор! Път, по който братските ръце винаги ще го подържат. Път, който е приказно привлекателен заради своята безкрайност – ПЪТЯТ КЪМ ТАЙНАТА.

На този път вече няма врагове, а само братя! И затова тайната и антитайната вече не са хищник и плячка, а симетрични индивидуалности, които оцветяват контрастно един природен закон, осейвайки масонския път с бели и черни квадрати, държейки се за ръце в бр. верига: черно-бяло-черно-бяло – и така до безкрая!

Винаги, когато не знаем, сме потънали в мрак (намираме се в черния квадрат) и се стараем да узнаем, а узнавайки правим стъпка напред, просветлявайки разума и пречиствайки душата си и виждаме, че край нас струи светлина – ние сме стъпили в белия квадрат. И точно, когато усетим, че сме разкрили тайната и в празнично опиянение на духа решим, че знаем много, разбираме, че от висотата на новото стъпало гледката е по-красива и на крачка от нас се намира нов черен квадрат, който примамливо ни кани да го осветлим, за да стане дух в духа ни светлина в живота ни. За да ни подари знание, което да огрява стъпките ни по пътя към ТАЙНАТА и да ги направи по-уверени и чисти. И това се повтаря докато имаме желание и сили да вървим.

А там в далечината, до вчера страшната и заплашителна ТАЙНА, мило ни подканва да вървим напред, махайки в безкрайна обич със своята майчина ръка, с която отстранява невидимите за нас препятствия, за да направи достъпен и възможен пътят към себе си. И ние знаем, че колкото повече се приближаваме към нея, толкова повече ще разбираме, че Тя е недостижима. Но точно това е нещото, което ни привлича повече от всичко – недостижимостта на божественото съвършенство, към което вървим с мечтата да го видим и усетим, макар и отдалеч. Никога няма да можем да разкрием всички тайни и да получим в цялост неограниченото познание. Но само когато вървим към красивата недосегаемост на ТАЙНАТА можем да разберем, че важна е не толкова целта, а ПЪТЯТ към Нея.

Затова мъдрият м. знае, че правилната стъпка в храма е тази, с която си стъпил наполовина в белия и наполовина в черния квадрат.

Винаги има нещо, което знаеш и друго, което искаш да разбереш. И на всяка следваща стъпка нищо не се променя в тази субективно осезаема двуполусна зависимост от равни

пропорции на тайна и антитайна, чието хармонично противоборство създава движението и поддържа баланса.

Цитирания по-горе библейски текст може да ползваме за образна илюстрация на процесът на посвещение, който съпътства развитието на м., предоставяйки му щедро и безкористно верни ориентири по неговия причудлив и вълнуващ път към ТАЙНАТА. Когато новоприетият влиза в храма и премине изпитанията, на него му се дава светлината от тези, които вече са я видели и я носят достойно в себе си. И по законите на бр. вер., тези, които вече имат част от масонското знание, на които е разкрита част от масонската тайна, дават мъдростта на онзи „който влиза” в храма, а не я пазят само за себе си. Не крият „светилото под леглото”, не го „покриват” с наметалото на собствения си егоизъм, което, може би, често им се е случвало в профанския им живот.

След като му разкрият тайните на определената степен, масонът знае повече. От позицията на посветен той, мисли върху повече теми и чувства вече някои процеси и явления по друг начин. Това е така, защото, когато е изкачил поредното стъпало към ТАЙНАТА, с развитието на интелекта му се променя и неговата сензитивност (възприятието му) – той вижда света с по-други очи, съзира неща, които преди не е забелязвал. Не, че тези неща не ги е имало, но той ги е подминавал равнодушно все едно, че ги е нямало. Приел светлината, посветеният вижда по-осветени предметите и явленията в заобикалящия го свят, които преди са били тъмни и недостъпни за непосветения му взор. Така много, статични до вчера фигури оживяват, празни и „кухи” понятия се изпълват с истински смисъл и съдържание. Със всяко следващо стъпало кръгзорът му се разширява, което му дава възможност по-дълбочинно да разбира и по-фино да чувства, както това, което е край него, така и онова, което осветява пътя му и с необяснима привлекателност го тегли към своята загадъчна далечност – ТАЙНАТА.

Но в разкриването на знанията(тайните) има свещен ред и правила. Следващата завеса се сваля едва, когато си заслужил и готов, защото всяка крачка в развитието е правилна и безопасна, единствено когато стъпваш на здраво. Института на посвещението е блюстител и гарант на необходимата последователност на стъпките по пътя към ТАЙНАТА. Развитието е надграждане на познанието, обогатяване на душата и на укрепване на духа. Затова всеки от нас трябва да пожелае разкриването на още тайни, едва когато усети в себе си уверена потребност да се изкачи на следващото стъпало. Да е сигурен, че няма да получи световъртеж от височината. И тъй като това е много важен за нашето усъвършенстване въпрос, решението дали и кога да бъде посветен търсеция не се опира само на неговото собствено решение, а се взима от по-мъдрите посветени. Решението за посвещение (приемане в братството или „ув. на з.”) е едно от най-важните и отговорни решения, които се гласуват в ордена. То отваря врати и трасира пътя в израстването на всеки, който е дошъл в м., за да се развива морално и духовно.

ТАЙНАТА услужливо отдава част от себе си на онзи, който е достоен, но не хвърля лекомислени подаръци с прибързана щедрост. За да разбереш трябва да знаеш. Затова Тя ти казва следващата буква само, ако знаеш предишната. Само така се получава знанието от ТАЙНАТА – с двустранно активен процес: Б – ... - А ..... Това се обяснява и в продължението на цитирания по-горе библейски текст(Лука, 8, 17-19) :

„Затова внимавайте как слушате, защото който има,

на него ще се даде; а който няма, от него
ще се вземе и това, което мисли че има.”

Който е осъзнал и осмислил това, което м. му е дало в символичната степен ще получи още знания, а онзи, който получава знания, но не ги използва и не се развива, а свещените думи за него си остават само празен звук, е добре да се замисли дали тук сред, нас е неговото място.

И така, формата и начинът на разкриване на тайните в м. се наричат посвещаване, а движението напред чрез разкриване на тайни е път към съвършенството - път към ТАЙНАТА.

Тайната като проявление и същност на Бога (голямата масонска ТАЙНА) Онтологичен смисъл и регулативен идеал

Landmarks, формулировка на Люк А. Лохууд (1833-1905г.), Велик майстор на Велика ложа на Кънектикът :

1. Вярва в съществуването на едно Висше същество, в проявата на неговата воля,

...
Основното, което обединява и ръководи движението е вярата във Великия А. на В. Хилядолетните опити да се обясни необяснимото са дали на човечеството безброй „определения“ за Него и море от размисли за същността му. Тези опити за дефиниране на недефинируемото и наивните пориви за „приземяването“ на тази могъща сила с непонятна същност, с цел да стане достъпна за ограничената човешка мисъл, никога няма да спрат. Те са проява на вечния човешки копнеж за създаване на „по-конкретна, по-реална представа“, за това, което никога не може да си представим, колкото и да искаме това. Резултат от първичното желание да разберем в пълнота това, в което искаме да вярваме, примитивно смятайки, че по-лесно се вярва в това, което сме разбрали изцяло и докрай.

Когато се опитваме да дадем изчерпателна и точна дефиниция на Бога винаги грешим. Разбира се, абсурдно е, да допуснем дори за миг, че можем да напъхаме в тясната килия на дефиницията, върховната безгранична всичко пораждаща воля и същност на това, което наричаме Бог. Затова, тези теории, които изразяват и поддържат тезата, че Бог е нещо, което може да се обясни точно и конкретно, можем спокойно да приемем за повърхностни и недостойни за нашето внимание.

Има обаче определения на Висшето същество, които заслужават уважението и възхищението на цялото човечество. Това са тези формулировки, които избягват циничната и елементарна буквалност на простата конкретика. Тези мисли са непреходни украшения на човешкото знание. Така, например, според Питагор: „Бог е Живата и Абсолютна Основна истина, облечена в Светлина“, Кабалистите наричат Бог ”Интелигентна, Вдъхновена, Жива Безграничност“ и др.

Тези мисли не затварят вратата за индивидуалното ни възприятие и въображение, оставят отворен пътя на всеки от нас към собствена интерпретация и развитие, т.е. открита субективната възможност за духовно приближение до пълното съвършенство, предполагаемо, характерно за В. А. В. Те мъдро предпоставят невъзможността ни да

разберем цялата(абсолютна) истина, т.е. разкрием цялата(абсолютна) ТАЙНА. Затова при обяснението на Бога използват метафори, алегии и символи.

Нека разгледаме накратко тези три най-изящни изразни средства на СЛОВОТО.

Метафора: Според Аристотел метафората е „**пренасяне на чуждо име** върху даден предмет – или на род върху вид, или от вид върху род... или по аналогия”. При нея аналогията е задължителна, но няма идентичност между двете свързани - предмети, явления или понятия. В противен случай се получава „неуместна” метафора(без аналогия) или безсмислица(при идентичност). Според Цицерон метафората **компенсира бедността на езика** ни, тя е нещо, което взимаме назаем за да можем образно да назовем онова, което е **неизразимо**. Ортега-и-Гасет нарича метафората „интелектуално средство, чрез което можем да схванем **онова, което е най-далеч от познавателните ни способности.**” Исак Паси: „средство, изобретено от езика, **с което той преодолява собствената си тирания**”

Алегория: Според Лесинг „алегорията казва не онова, което според думите изглежда, че казва, а **нещо подобно**”. Шелинг: „онова пресъздаване, в което особеното означава общо или в което общото се **съзерцава** чрез особеното”. Исак Паси: „Алегорията влага едно по-общо и абстрактно значение в някакъв конкретен и сетивен образ, който му **служи за илюстрация**, при което оставя място за догадка относно по-общото и по-абстрактното значение”.

Символ: Той е съставен от два елемента- означаващо и означено, знак и смисъл. Исак Паси: „Символичния знак е **свободен** спрямо символизираното явление, той го изразява, но в същото време може да изразява много други неща”

Обща черта между тези три ангела на експресивността е, че отсъства огледална симетричност и равенство между частите, които свързват те. Те са изящни инструменти на ума, които му помагат в назоваването на неща, които не може да разбере докрай. До тях се прибъгва когато не може или не бива да се говори с ограничеността и бедността на простата буквалност. Т.е. винаги се запазва част от ТАЙНАТА, въплътена в красивата и приятна образност на думите или знаците. И винаги се запазва **свободата**, както по отношение на обекта на определението (в случая Бога) така и за индивидуалното възприятие на субекта – читател или зрител. Точно така, както е добре да се говори, когато искаме да определим какво е Бог (Богиня), тъй като ТОЙ (ТЯ) е нещото, което никога няма да определим напълно и разберем докрай.

Чрез метафората, алегорията и символът се поставя въображаем мост между две реалности. При размислите ни за Бога те ни позволяват загадъчно да свържем осезаемата проста реалност на нашия свят с невидимата абсолютна неуловимост на Бог.

При разглеждането на понятието трансцедентност, един от именитите учени на масонството Джулиано Ди Бернардо, в духа на мислите на Кант, очертава тези две реалности – човешката и божествената. Според него В. А. (в онтологичен смисъл) е трансцедентен – „нещо реално в себе си, действително съществуващо, извън обозримите граници на способностите ни да го изпитаме чрез собствен опит.” Ако стъпим на тази философска концепция на масонството, изследвайки познавателната страна на явлението, трябва да приемем логичния факт, че Бог е недостъпното знание,

т.е. абсолютната неразкриваема ТАЙНА. Великият Архитект е тайна и то най-голямата – Бог е ТАЙНАТА!

Често срещани в м. са символите – „път към истината”, „път към знанието”, „път към съвършенството”, използвани като синонимни изрази. С тези фрази се маркира посоката и целта, към която вървим, когато се развиваме. Не са ми попадали спорове в м. теория за посоката. Мисля, че всички единодушно приемат, че тя е към Бога, т.е. когато се развиваме ние се приближаваме към това, което ни е сътворило и което, използвайки иманентната за езика ни бедност, наричаме Бог. Посоката можем смело да дефинираме и точно да определим, но можем ли да изчерпателно и ясно да изразим целта? Не, защото за целта винаги нещо знаем и винаги нещо не знаем, винаги когато мислим, че сме близо разбираме, че сме далеч! Колкото повече разкриваме истините от Бога, толкова повече осъзнаваме, че знанията ни са прашина в необятната вселена на неразкритото, което ни обгръща с безграничната си обич и ни кара да вървим към него, за да ни помогне да станем по-мъдри и по-добри. Какво е това НЕЩО, неизразимо с думи и неразкриваемо докрай от разума ни? Това е ТАЙНАТА!!! А възвишения, непрестанен, понякога по детски наивен, но винаги чист, стремеж към духовно и нравствено извисяване е ПЪТЯТ към НЕЯ!

Едно от основните понятия, на които се опира м., когато обяснява възникването на света е „словото”. Какво значи в библейския контекст тази дума? То е било причина за „началото” на сътворението или е началото на нещо друго? Дали някой знае точно какво е имал предвид св.Йоан? А откъде той е разбрал това, което е написал в началото на евангелието, което до днес буди възхищение със своята образност и пророческа загадъчност? Ако св. Йоан е бил посветен, макар и по косвен начин, от самия Бог, могъл ли е с абсолютна категоричност да знае целия вложен от Бога смисъл в думата „слово” и процесите и явленията, които символизира то? Отговорът може да е ДА, само ако св. Йоан е бил Бог. Но всички знаем, че и св.Йоан, и св.Йоан кръстител, ако са реално съществуващи исторически личности, са били хора. Не можем категорично да кажем какво точно са били те преди земното си превъплъщение, но в историческия период визиран от библията те са били човешки същества, с всички ограничения на разума и възприятието, които им се налагат в тази форма на съществуване.

Дали въобще е чул точно тази дума или той самият я е избрал с нея да назове, това което е почувствал и не е могъл точно да опише? Дали нямаше да е същото, ако бе казал „В началото бе божествения ЗВУК (ГЛАС)” или „В началото бе ХАОСА” или „В началото бе неописуемата съвършена ЛЮБОВ”?

Така, както ние не можем да си представим ясно и да разберем изцяло СЛОВОТО, което всъщност е синоним на понятието БОГ, така и тези, които са писали библията също не са могли.

Как тогава при тълкованията на този, толкова важен за нашето движение текст, да се предпазим грешките, които неизбежно заживяват във затвора на буквалните определения? Мисля, че ще си помогнем, ако нещата, които не можем да си обясним в пълнота, ги наричаме с една много подходяща дума – ТАЙНА. Това понятие, когато дефинира „СЛОВОТО”, максимално запазва свободата на необяснимостта, която определя, без да ограничава вярващия в неговото лично възприятие и субективно тълкование. Освен това, базирайки се на написаното по-горе в изложението трябва да

приемем, че цялата ИСТИНА (знание, слово) за хората винаги си остава абсолютна ТАЙНА. Още Сократ, преди хиляди години, е казал с думи прости същото: пълното познание е „или абсолютно непостижимо или е постижимо само за умрелите.” Може би, чрез използването на думата „слово” В.А.С. е заложил загадка, който трябва да проясним и разберем?

Добре. Нека да опитаме така:

„В началото бе ТАЙНАТА и ТАЙНАТА беше у Бога и ТАЙНАТА бе БОГ. ТЯ в началото беше у БОГА.”

Този фрагмент от евангелието, собствено, обозначава и иска да обясни пътя на знанието към хората. В началото то е у Бога и тогава то е идентично с Бог, има го само и единствено у Него. То е негова същност и съществува само в неговата реалност. И тази реалност е единствено съществуващата. Със сътворението на нашата реалност, част от абсолютното знание, неизбежно и по необходимост става достъпно за по-нисшата новородена онтологична същност. Само така тя може да съществува като разумна форма на живот – като получи поне минималните, необходими за функционирането на интелекта си знания. Не случайно в този текст се акцентира, че именно „в началото”, само в началото, ТАЙНАТА (СЛОВОТО) е съвършено идентична с Бог. Със създаването на животните и хората ТАЙНАТА преобразува част от съвършената си недостъпност в достъпна несъвършеност, т.е. знание, годно да служи на живия свят. Това е вечен и безспирен процес, който предопределя и съпътства развитието на света. Още в мига на сътворението божествената същност е друга, макар и микроскопично изменена, тя не е единствено реална в себе си, сама в себе си и само за себе си, ТЯ вече е ТВОРЕЦ на нещо, което е нейно подобие – нещо несъвършено, но сътворено от НЕЯ - земно преобразена част от божествено великолепната ѝ същност. Нещо, което ТЯ не може да не обича, защото не може да не обича себе си. Това е пътят на ТАЙНАТА на долу, към хората и целия жив свят.

Създавайки с обич човека, Бог му дава определена, макар и не голяма -толкова колкото му е необходима и достатъчна- самостоятелност, която човечеството поетично е нарекло СВОБОДА. Именно тази свобода е причината процесът на сближение между твореца и творението да е доброволен - единствено и само двустранен(взаимен). Бог не може да показва пряко и буквално на човека пътят към себе си, защото това би ликвидирало човешката свобода(а по този начин и целия човешки свят) и правото ни сами да търсим и да открием родствената връзка и близост с НЕГО. Без активността на творението, то си остава там, където е било – в началото, съществувайки с рудиментарни знания, касаещи единствено оцеляването му. Заради това истинския БОГ и БОГИНЯ никога не се натрапват и никому не заповядват. Заповедите са чисто човешко изобретение, а обичта и свободата са творение на ТАЙНАТА!

ТАЙНАТА като разум - знание и като субективно усещане –чувство на докосването

Естествено, поради огромната разлика в нивата между, човека и Бога не е възможно да Го възприемем в пълнота. Няма как в малката, лимитирана човешка

главица да се побере безграничния В.А.С. А ѝ митологията ни учи, че това е опасно. Когато Семела пожелала да види Зевс в пълнотата на неговия истински блясък и Той сторил това – тя умира мигновено. Човекът е прекалено слаб и крехък, за да понесе цялата божествена енергия на тази мощна свръх сила при пряк контакт. Дори и философите гностици, вярват, че пълен гносис се постига след смъртта.

Пълно познание може би ще имаме едва след физическата си смърт, когато свалим оковите на тялото и вече не сме хора, а нещо друго, незнайно какво – метафорично наречено, поради липсата точни сведения, душа.

Руския физик Г. Шипов, според мен, със своята теория за торсионните полета и физическия вакуум, също потвърждава теорията за невъзможността за пряк контакт между човека и Бога. Шипов определя три низходящи нива на съществуване на „материята“ :

1. Абсолютното нищо (физически термин, с който се назовава Бог).
2. Свят на фината материя (светът на човешкия дух, съществуващ без тялото).
3. Свят на грубата материя – света на хората, където у човека материята, живее от и със духа в едно цяло.

Между Бога и човека има цял един (а може би и не само един) огромен свят. Този свят не може да бъде прескочен. Вероятно, след смъртта, когато сме в другия, по-фин, по-съвършен свят, ще имаме възможността да възприемем по-ясно това „НИЩО“ и ще знаем, какво точно НЕЩО е ТО.

ТАЙНАТА е недостижима, но към НЕЯ има ПЪТ. Обаче как да го открием?

Отговор можем да потърсим в Landmarks :

„1. Вярата в съществуването на едно Висше същество, **в проявата на неговата воля.**” ТАЙНАТА съществува и без да я усещаме изцяло можем да се докосваме до Нея чрез многобройните ѝ проявления. Но нали всичко в съществуващо в нашия свят е сътворено от ТАЙНАТА, тогава как да разпознаем Пътя? Кои са тези нейни проявления, които ни откриват възможността да вървим към Нея?

Хилядолетия безброй умове разсъждават и се опитват да разберат афоризма на Хераклит: ”Пътят нагоре и пътят надолу е един и същ”. По-горе изложих своята теория за пътя надолу, ако Хераклит е имал предвид пътя, който е предмет на настоящото есе, и ако е прав, значи пътят по който ТАЙНАТА върви саможертвено към хората е този, по който трябва човека да върви към Бога. Т.е. това един и същ път само посоките са противоположни. Бога и човека се намират на два срещуположни полюса, а най-краткият и единствено възможен начин да се срещнат е да вървят един към друг.

Когато В. А. е създавал света, при всички нива на творчество на материята и всички нива на възплъщаване на духа, е оставил отворени пътищата към себе си. Пътищата са отворени за всички. И всички се раждаме с равни шансове да открием своя Път. За всеки има Път! За хората с изтънчена чувствителност и тези, които усещат само повърхността на простите неща; за обладателите на висок интелект и носителите на примитивен разум; за бедния и за богатия; за знаещия и незнаещия; за силния и слабия; и за християнина, и за мюсюлманина, и за иудея, и за хиндуиста ... та дори и за атеиста. И когато ни казват: „почукай и ще ти отворят” трябва да знаем, че всеки чука на **своята врата**. Когато поощряват: „търси и ще намериш” трябва да знаем, че всеки търси да намери **своя път**. Много е важно да приемем и да можем да обичаме другия,

макар, че е различен и да не му сочим своята врата като единствено „правилна”, защото тя може да не е за него; да си даваме сметка, че посочвайки му като единствено „правилен” своя път можем да го отправим не към съвършенството, а към пропастта. Дялайки необработения камък знаем, че това е нашия камък и когато той не е еднакъв с камъка на бр. ни не бива да го отричаме или да се стремим да го къльпираме по нашия. Защото без различни камъни няма устойчив и красив градеж. Затова у нас буди възхищение мъдростта и чистотата на масонската толерантност. Тази поносимост към различното, която еманира от всяка масонска стъпка и която прави възможно едно от свещените неща в масонската доктрина – БАЛАНСА.

А когато казваме „поискай и ще ти се даде”, трябва да знаем, че всеки иска по **своя начин**, но получава толкова, колкото е **способен да приеме**. Когато някой отвори своята врата, той тръгва по пътя си от своето ниво на знания и способност да усеща и стига в развитието си докъдето иска и може да крачи. При различните хора нивата на развитие - степените на сетивност по отношение на ТАЙНАТА, не са еднакви. Мнозина са тези, които не стигат там, откъдето някой друг тъкмо е отворил вратата си.

Пътят на индивида е огрян от своя собствена светлина, обагрен в уникално сплитане на цветовете и пространствено видим в неподражаема хармония на формите. Всеки формира и носи в себе си неповторим ментален филтър, чрез който възприема проявленията на ТАЙНАТА и общува с тях, окрилен от магията на НЕЙНОТО докосване. Така се образуват милиардите широки и тесни проходи, бързи и бавни потоци, формиращи ПЪТЯ, по който човечеството върви към ТАЙНАТА (БОГА и БОГИНЯТА), стигайки различно надалеч, но никога до края.

Бидейки индивидуално различни, но имайки обща посока, пътищата на отделните хора обикновено са успоредни. Отчитайки този факт, трябва да приемем за истинско щастие рядко срещаното пресичане на тези пътища. И трябва да уважаваме масонството, което е едно приятно особено място, в което се създават условия пътищата на много и различни хора щастливо да се срещат!

И така: за всеки е отреден път и той има две ленти за движение – разум(знание) и чувство(усет).

Давайки знания чрез посвещение масонството помага на нашия **разум**. Когато знаем повече всичко е по-различно от това, което е било преди да разберем – по-светло, по-разбираемо, по-подредено. Това ни помага да разпознаем на по-високо равнище своята врата. Когато знаем сме по-уверени, знанието ни дава СИЛА, за да вървим към ТАЙНАТА. То помага на нашата малка пътечка да се превърне в широк път, а на пътя в мощна магистрала.

Как, обаче, да разберем, кое знание е от Бога? Няма един единствен верен отговор на този въпрос, но има начини за откриване на божественото в знанието. Един такъв способ е разпознаване, чрез изразните средства. Поради причини, посочени по-горе ТАЙНАТА, не ни се разкрива никога пряко. Затова, когато ни говори ТЯ използва своя приспособен към нивото на човешкия интелект тайнствен език, в който има загадъчно равновесие между това, което ни се разкрива ясно и онова, което трябва да се помъчим сами да разберем. За тази цел са сътворени метафората, алегорията и символът и винаги когато ги срещнем трябва да сме внимателни, защото е възможно точно в този миг божествено да ни нашепва самата ВЕЛИКА ТАЙНА.

На съседната лента е **субективното усещане**, то определя индивидуалната възможност на всеки от нас в различна степен да чувства съприкосновението с проявите на ТАЙНАТА.

Как да разберем дали чувстваме ТАЙНАТА? Как да отграничим докосването до НЕЯ от неизброимите обикновени усещания, които изпитваме и натрупваме през целия си съзнателен живот?

В един разговор, гениалната руска писателка Фаина Гримберг, след като ѝ споделих някои свои мисли по темата, ми каза: „в ТАЙНАТА е заложен особен механизъм, чрез който ТЯ сама опазва себе си и той се изразява в това, че никога не можем точно да опишем с думи това, което чувстваме при допира с НЕЯ.” Смятам, че тази мисъл дава, изключително добри отговори на интересуващите ни въпроси за верния усет към ТАЙНАТА. Божествено е това чувство, в което има ТАЙНА, което е толкова възвишено и красиво, че не можем да го опишем.

В този смисъл трябва да разграничаваме тайната на ритуала, регламентирана в Landmarks, като нещо разкриваемо и крехко, което се нуждае от нашата защита (малката тайна) и ТАЙНАТА в ритуала – нашето собствено неопишуемо преживяване, което е толкова силно, че дори да искаме не можем да разкрием.

Но как да усилим скоростта на движението си в тази лента на ПЪТЯ? Кой и как да ни помогне?

Тук трябва да признаем, че когато говорим за знания масонството изключително много дава, но усещането на ТАЙНАТА е единствено и само субективен процес. На човека може да помогнем, давайки му знания и обич, но никой не може да научи другия как да чувства. Затова на пътя наречен чувство, братските ръце не помагат! На него има само двама – ти и ТАЙНАТА. Това взаимно търсене и желание за близост е божествената природа нещото, което наричаме ЛЮБОВ! Това явление със същите закономерности и със зашеметяващо великолепие е заложено да функционира и между хората и него, вдъхновено, с интимна нежност и необясним вълшебен трепет, наричаме ЛЮБОВТА МЕЖДУ НАС.

Тайната и музиката

Когато разглеждаме чувството за допир с ТАЙНАТА, разбира се, не бива да пропускаме нещо много важно – музиката. Още древногръцкият мислител Питагор е знаел огромното значение на музиката, като чрез нея се е опитвал да обясни, какво е Бог и го е нарекъл - „Всевишната Музика, природата, на която е Хармонията”.

В един свой градеж, бр. Росен Савов пише: „Известно е, че максималната сила на звука, която предизвиква болезнено чувство е 130 db, ... 80 db е силата на човешкия вик, 50 db- силата на човешкия говор, 20 db силата на човешкия шепот...”.

Има прагове на човешката способност за звуково възприятие. Ние няма да чуем пряко божия вик, защото това ще ни убие и можем само да жадуваме безкрайно да уловим изчистения от човешки шумове божествен шепот на ТАЙНАТА. Така, че „всевишната музика”, за нас е **всевишна тишина**, т.е. абсолютна ТАЙНА. Но Бог ни обича, никога не би ни оставил без музика! Затова в света на хората има много, много музика. Приспособена за слуховите ни възможности – проста и сложна, напрегната и

спокойна, радостна и тъжна, тя е нещо, без което не можем, така както не можем без БОГ.

Когато търсим път към Бога чрез красотата на звуците трябва да се опитаме да открием проявленията на божествената музика тук на земята.

Но коя музика е от Бога? – Тази, която ни кара да чувстваме естетическа наслада по особен, неизразим с думи начин. Тази музика в която има ТАЙНА. Това важи и за всяко друго изкуство, истинско и стойностно е това, в което има ТАЙНА, в което има Бог. А най-хубави са тези песни, в които има хармония между тайната на текста и тайната на музиката.

ТАЙНА има както в тържествения патос на „Одата на радостта” на Бетховен, така и в уважителното приятелско чувство, с което Моцарт разговаря със смъртта в своя „Реквием”; и във карачото ни да се вцепеним от божествено чувство великолепие, с което БОГИНЯТА МАЙКА върви към хората, вдъхвайки живот на всичко, необяснимо примирявайки в себе си безбрежна нежност и безмерна мощ (Симфония № 40 на Моцарт); както в лекото, жизнеутвърждаващо чувство на някоя българска стара градска песен или италианска канцонета, така и в безизходния трагизъм изплакан в болезненото „чуть по медленее, кони!”, с което Висоцки моли съдбата си за още малко време .

А колко ТАЙНА има в музиката на гения, божествения композитор, масонът Александър Скрябин - всепризнатият ненадминат връх в музикалната мистерия! Неговата музика сякаш е дошла от друг свят без да бъде пригаждана към привичната за нас хармония. Вероятно той е един от малцината в човешката история, които, необяснимо как, са могли да стигнат нечовешки надалеч в ПЪТЯ си към ТАЙНАТА.

Но не по-малко ТАЙНА има и в разтърсващата симфония на любовния екстаз; в музиката, звъняща в чистия, безгрижен смях на децата, които радостно и волно играят и тичат край нас; в божествено чистата мелодия на първото „мамо” и „татко”, която долита до нас, за да промени необратимо и щастливо сърцевината и смисъла на живота ни .

Музиката има форма и съдържание. В съдържанието на истинската музика винаги има ТАЙНА. Но формите са различни и безброй. И когато се казва, че **за всеки има ПЪТ** към Бога, трябва да разбираме, че всеки има **своя музика**. Някой, прикован от лирично вълнение, ще притихне в интимно желание да изслуша докрай „Лунната соната” на Бетовен, друг ще настръхне от „Нямам нищо” с Уитни Хюстън или песен на Ищар, друг ще се гордее, че е българин, докато слуша „Калиманку денку”, „Данюва мама” или „Бела съм, бела юначе”, друг ще се просълзи от простодушната, но чиста любовна болка в някоя песен на Сашо Роман...

Истинския масон не бива да се смуцава от това, че не харесва музиката, която обожават другите, нито трябва да ги упреква, че те не обичат тази, от която се възхищава той . Масонската толерантност означава да приемаш в музиката на другите това, което за теб е неосезаемо и да им съчувстваш, че не могат да усетят в твоята музиката това, което чувстваш ти.

Но проявления на ТАЙНАТА има не само в музиката – те са навсякъде и са толкова много: братски стиснатата ръка с уверено желание да ти се притече на помощ където и да си; особения трепет при даването на светлината на новоприетия; окрилението от влюбената усмивка на мечтаната жена; кроткия нежен пламък на

обичта, светещ в очите на някого; неочакваната прелест на някое щастливо събитие в живота ни; магията в аромата на цветята; приказната прелест на дъгата; райските звуци от песните на птиците; потребността ни да съпреживеем радостите и скърбите на другите; НЕОБИКНОВЕНОТО СЪВЪРШЕНСТВО НА НЯКОИ ТОЛКОВА ПРОСТИ НЕЩА...

Колкото и да ни влече необходимостта да разкрием на другите ясно и точно чувствата от всички тези тайнствени вълшебства, не можем да ги пресъздадем и предадем докрай. Вълнението в тях е неизразимо и думите никога не са достатъчно! Това са безбройните деца на ТАЙНАТА, които е създала, за да й служат за връзка с нас. Те са тези, които ни даряват със смътното опияняващо усещане, че сме близо до НЕЯ, въпреки хладното знание на трезвия ни разум, че ТЯ е недостижима и далеч. Използвайки оксимороните на Яворов, можем да кажем: онова прекрасно нещо - в „далечината близо и в близостта далечно” е ТАЙНАТА.

Всяка неразкриваемост е проявление на ТАЙНАТА. Но какво е масонството? За него също има много дефиниции и полюсни гледни точки, но едва ли съществува определение, което да ни е достатъчно, за да го обясним и разберем изцяло и в пълнота. А ето го най-доброто определение:

- Какво има между нас....

- Една ТАЙНА.

- Коя е тази ТАЙНА....

- **Масонството.**

И наистина има много аргументи за тази дефиниция: движението ползва, характерния за ТАЙНАТА език, говорейки с метафори, алегории и символи; ползва посвещението в тайни като път към усъвършенстването на членовете си; не спира да търси корените си в неразгаданите мистерии на древните. Дава свобода на участниците си да разсъждават върху загадъчните послания на скритото знание - да добавят своите мисли в океана на неразкриваемата в пълнота масонска символика и по този начин да се развиват. И нещото, което свързва бр., това, което ”има между нас” е **вярата** в недостижимата в своята реалност и неизброима в проявленията си непонятност, която наричаме ТАЙНА.

Дали и най-мъдрият масон знае цялата истина на вложения смисъл в масонските загадки? Знае ли някой защо Великият Архитект е създал ордена ни? За да помогне за усъвършенстването на човечеството? Да направи нашия свят по-добър? Или да върне в нашия свят БОГИНЯТА, живееща хилядолетия в изгнание, да възстанови изгубеното толкова отдавна равновесие?

Дали, въпреки че съзнателно не се стремим към това, не проправяме пътя за създаването на нова религия, която да примири всички?

Няма как да знаем, защото когато знаем всичко развитието спира, а ТОЙ не иска това. Поради тази причина изчерпателното знание за целия смисъл на съществуване на масонството е ТАЙНА, което прави масонският път към него безкраен.

Затова смело можем да кажем, че масонството е едно от обичните деца-проявления на ТАЙНАТА, което помага на хората да се обичат повече и да им е по-лесно да общуват с ВЕЗДЕСЪЩОТО ВСЕТВОРЯЩО БОЖЕСТВО – АБСОЛЮТНАТА НЕРАЗКРИВАЕМА ТАЙНА!

Да си масон е невероятен шанс и истинско достойнство. Ако Парис – великият войн, пълководец и дипломат на древността, любимец на боговете, омаскарен до неузнаваемост в писанията на единствената оцеляла гледна точка (тази на агресора, победил в Троянската война) – беше масон, може би днес светът щеше да е друг. Ако той имаше способността да приеме и обича сестра си Касандра - дъщерята на боговете – макар, че е различна. Ако не беше отказал „от здрав разум” нейната неоценима помощ, ако беше развил в себе си масонския баланс и беше сигурен, че грубата видимост и силата на материалния свят е нищо без необяснимата духовна подкрепа на мистерията, едва ли щеше да загине недостижимата и до днес висша духовност на хетската цивилизация, носителка на цял един различен, по-мирен, по-добър свят.

Когато изживееш дните си като чист и добродетелен човек (масон) можеш да си по-велик от Александър Македонски, защото макар, че не си покорил половината свят, няма да си разрушил нито едно човешко щастие. И ще си повече син на БОГА от „божия син”, защото въпреки, че няма да си „спасил” човечеството, на никого няма да си казал: ”ако обичаш мене трябва да можеш да намразиш баща си и майка си”! И...

Винаги, когато
изпитваме незаслужено страдание,
отчаяни в безизходица и потънали мрак...

но НЕЩО ни дава СИЛА да се изправим и да търсим изход
в лъчите на СВЕТЛИНАТА...

Когато ПЛАЧЕМ от чуждата болка и...
усещаме мъката на другите като своя мъка...
Когато ПОМАГАМЕ, без да искаме нищо в замяна...

Когато усетим
вълшебния полъх на ВДЪХНОВЕНИЕТО ....
Прелестната възбуда на УМА...
Щедрата милувка на КЪСМЕТА,
която ни дарява с изобилие от приказни мигове на ЩАСТИЕ...
Когато можем да усещаме необяснимото чудо на КРАСОТАТА...
Съвършените форми на ПРИРОДАТА...
Божествената хармония в кръговрата на ЖИВОТА...

Когато знаем, че всеки човек идва на ЗЕМЯТА не случайно,
а с МИСИЯ ...
Осъзнаваме без съмнения и липси, че нашият ЖИВОТ има СМИСЪЛ...
и сме на верният ПЪТ ...
Когато вярваме, че този СВЯТ може да стане ПО-ДОБЪР...
че имаме възможността ПОНЕ НЕЩО да променим...

Когато с чистота в ДУШАТА прегръщаме близките си...
С ТРЕПЕТ и гордост в сърцата отглеждаме децата си...

Когато подаваме ръка на другите, макар, че са различни...

Когато чувстваме, че НЯКОЙ ни ОБИЧА....

Не бива да се съмняваме –

всичко това, което е толкова хубаво, че не можем да го опишем с думи е частица от ...

ТАЙНАТА

А когато, някой достоен човек чувства, че е близо до края на дните си...

Но не съжالياва за своя избор, да бъде добър и състрадателен...

Вървял с цялата си душа и сърце по пътя към съвършенството ...

макар, че по-някога е било много трудно и му е идвало да се откаже.

Дори когато нещастieto и съмнението са се изпречвали на Пътя му, за да разколебаят
вярата му,

той не е преставал да търси и намира,

желае и чувства

допира с ТАЙНАТА

навсякъде в света на хората.

И с блажено удовлетворение каже:

„Аз извървах пътя си!“

благодарен за дадената му възможност да изживее

ИЗПИТАНИЯТА на земното си съществуване.

Не бива да забравя:

това, което човешкото му възприятие вижда и усеща като края на Пътя е просто...

НАЧАЛОТО!

ТАЙНАТА Е НЕДОСТИЖИМАТА БЕЗКРАЙНОСТ,

КОЯТО ПРАВИ ВЪЗМОЖЕН И ВЕЧЕН

ПЪТЯ КЪМ СЕБЕ СИ.